

Mogućnosti razvoja agroindustrijskog kompleksa u Podravini

Uvod:

Tri trenutka daju odrednice budućeg mogućeg srednjeročnog razvoja agrara i agroindustrije Podravine kao i ostalog dijela regije Bjelovar.

1. Dostignuti kvantitativni i kvalitativni rezultati razvoja do 1980. godine;

2. Snažan utjecaj na razvoj od strane SOUR-a »Podravka«;

3. Prisutnost prerađivačkih kapaciteta prehrambene industrije na regiji i u Zagrebu.

Pod agroindustrijskim kompleksom u (daljnjem tekstu A. I. K.) podrazumijeva se povezanost primarne biljne proizvodnje na njivi, proizvodnja u objektima poljoprivrede kao što su tovilista, staklenici, staje, primarna prerada poljoprivrednih sirovina — mlinovi, uljare, klanice, mljekare, stočna hrana, te finalna proizvodnja prehrambene industrije, konzervna industrija, industrija gotovih jela, itd.

Podravka je jedan takav A. I. K. pa i šire od toga.

Naslov je pokušao locirati temu geografski, što neće biti potpuno moguće posebno obraditi, jer je »Podravka« toliko razgranala svoje poslovne i proizvodne odnose na šira područja u zemlji, a može se govoriti samo o cjelovitoj razvojnoj politici, no iz konteksta datih razvojnih pravaca mogu se sagledati i uže proizvodne cjeline kao što je Podravina.

Ovaj kratki tekst namjerno pisan bez brojki, samo je jedno razmišljanje o srednjeročnom razvoju »Podravke« i agrara Podravine, a nikako srednjeročni plan. Iz razumljivih razloga je poglavlje »Industrija« malo i općenito, iako su naznačene sve bitne značajke plana. Valja napomenuti da su ambicije razvoja agroindustrijskog kompleksa Podravine, kako ih sagledavaju ljudi »Podravke«, moguće ostvariti uz neke pretpostavke koje su izvan domene »Podravke«, kao što je materijalna potpora društva političkom opredjeljenju bitke za proizvodnju hrane. Potrebna su dohodovna i ekonomska sistemski rješenja kroz kreditno monetarnu politiku. Znamo da se plan razvoja agrara u srednjeročnom razdoblju 1976 — 80. godine za regiju Bjelovar neće realizirati više od jedne trećine.

Ali isto tako vrlo mnogo zavisi od ljudi iz agrara, od takozvanog subjektivnog faktora. Zavisi o dobroj volji da se mijenjaju mnoge navike, organizacione forme udruživanja u cilju veće proizvodnje, odgovorniji pristup u ostva-

rivanju preuzetih zadataka. Dakle, i od nas zavisi da li ćemo se razvijati brže ili sporije.

Poljoprivreda:

Biljna, stočarska i ostala proizvodnja hrane organizirana je na društvenom zemljištu i privatnom posjedu. Do sada smo proizvodnju na zemljišnim površinama »Podravke« nastojali širiti po asortimanu, tako da smo razvili proizvodnju pasternjaka za sušenje, graška za preradu i sjeme, uveli smo kao kulturu šećernu repu, ponovno uljanu repicu, ječam, kao i dosadašnje kulture pretežno ratarske proizvodnje, pšenicu i kukuruz.

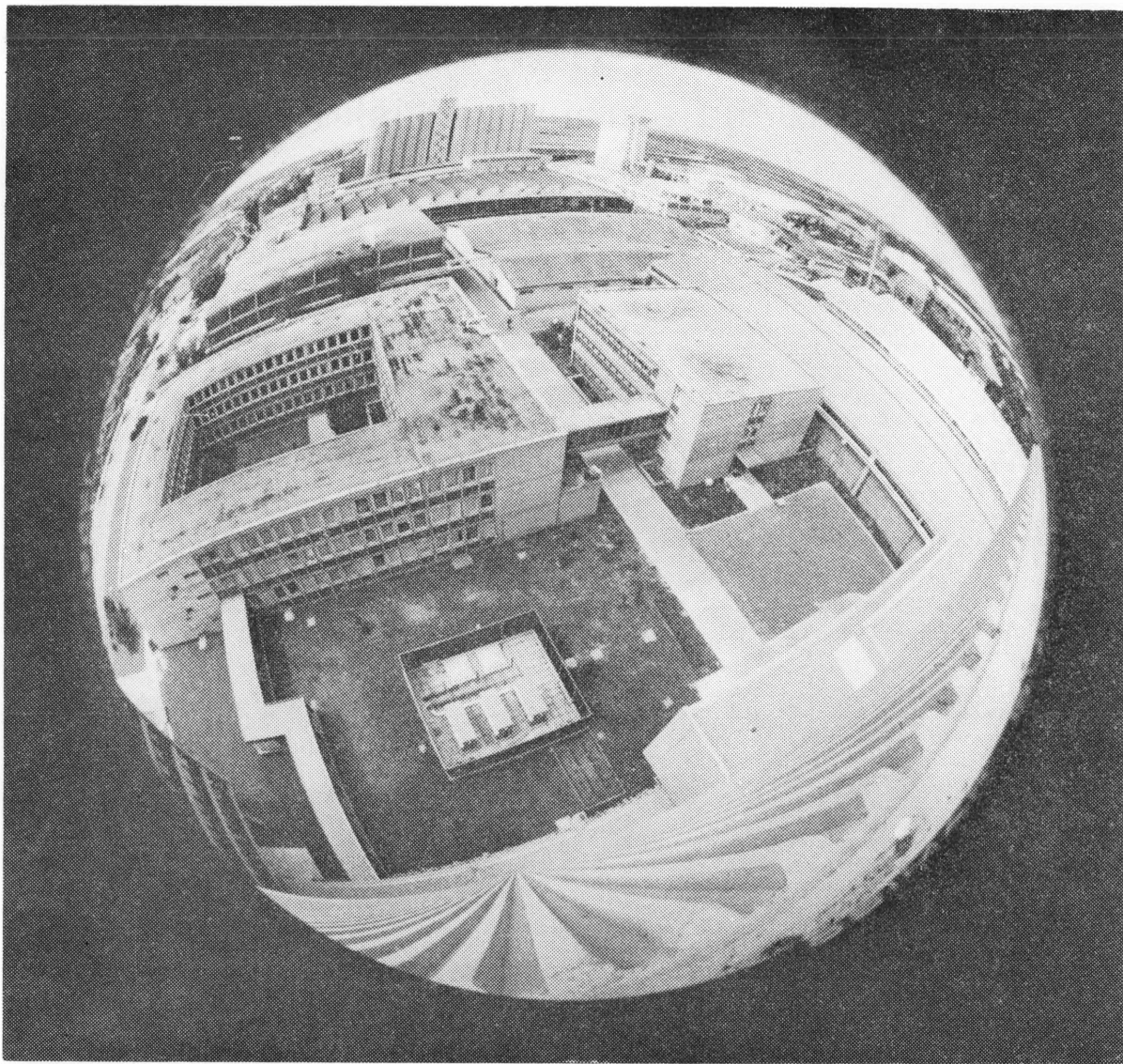
Nastojanja su išla u pravcu razvoja proizvodnje onih kultura u ratarstvu koje dalje idu u industrijske pogone na preradu.

Da bi se ti proizvodi mogli proizvoditi upotrebom mehanizacije, bilo je, kao prvo, potrebno urediti parcele zemlje zaokruženjem cjeline i ravnanjem površine, odvodnjom suvišne vode i izgradnjom pristupnih putova.

Pošto je na postojećim parcelama taj posao završen, postignuti prinosi potpuno opravdavaju uložena sredstva. Prinosi po hektaru porasli su najmanje 30 posto za bilo koju biljnu proizvodnju.

Na osnovi dosadašnjih iskustava mogu se definirati budući pravci razvoja biljne proizvodnje na društvenom sektoru poljoprivrede. To se odnosi na proširenje zemljišnih površina, otkupom zemlje uz obavezno uređenje i navodnjavanje, te daljnje širenje asortimana biljne proizvodnje na povrtne i druge industrijske kulture koje su prikladne za mehaničku obradu. Do 1985. godine povećat ćemo površine u društvenom vlasništvu još za više od 1000 hektara.

U proizvodnji mesa treba rasčistiti još dosta dilema. Danas društveni sektor ima vrlo mali segment proizvodnje u svom proizvodnom programu. Od brige za poboljšanje pasminskog sastava, podmlatka za svinjogojstvo i stočarstvo, uzgoj i tov, proizvodnju stočne hrane itd., društveni sektor obavlja dio toga junadi. Rekao bih da moramo u Podravini i okolici početi od početka ciklusa proizvodnje, preuzeti brigu za kvalitet svinja i teladi utjecajem na uzgoj podmlatka kroz selekcijsko-reproduktivne centre ili službe, razvojem proizvodnje podmlatka, eventualno i kroz mliječne farme do farmi za tov. U proizvodnji stočne hrane postignuti su dobri rezultati i na temelju tih iskustava nasta-

Pogled na industrijske pogone »Podravke« u Koprivnici (u Ulici Ive Marinkovića)

vit će se daljnjim istraživanjima u cilju poboljšanja kvalitete i smanjenja troškova proizvodnje. U Podravini se može danas planirati tri komada goveda po hektaru kao gornji limit mogućnosti proizvodnje stočne hrane.

Kod planiranja proizvodnje na privatnom posjedu u Podravini, pa i drugdje, ali u Podravini naročito, treba mnogo toga prije pojasniti. Moramo sebi postaviti pitanje s kim želimo na dohodovnom principu proizvoditi tržišne viškove

hrane na individualnom posjedu. Danas imamo »čiste« ili potpune kooperante, mješovita domaćinstva i ostala domaćinstva s manjim proizvodnim potencijalima. Drugo je pitanje udruživanje kooperanata.

Rezultati dosadašnje proizvodnje pokazuju da čisti kooperanti stagniraju, da mješovita domaćinstva daju sve manje tržišnih viškova, dok ona ostala domaćinstva nisu za nas značajna. Analizirajući nastalo stanje i promatrajući bu-

Prihrana kukuruza na »Podravkinim« oranica-
ma kod Đelekovca

Nova poslovna zgrada »Podravke«, useljena 1979. godine, jedna od najsuvremenijih u prirodi naše republike

dućeg kooperanta u razvijenoj industrijskoj sredini, trebamo realno ocijeniti mjesto tom budućem ravnopravnom zanimanju u našem društvu, a ne prilaziti tom problemu kao nasljednom.

Takav pristup daje pravac rješenja, po mom mišljenju, suvremenog rješenja na dohodovnom principu. Ako želimo da zanimanje kooperant ili udruženi kooperant ili udruženi poljoprivredni proizvođač u budućnosti egzistira i reproducira se, onda ta proizvodnja mora biti dimenzionirana i društveno verificirana.

Moramo se osloboditi starih predrasuda o bogatom seljaku. Određivanje mjesta i veličine proizvodnje jednog kooperantskog domaćinstva mora početi od potrebnog stvaranja godišnjeg dohotka. Uzmimo primjer tova svinja. Prema grubim računicama jedno kooperantsko domaćinstvo trebat će godišnje isporučiti 5000 komada svinja da bi četveročlano domaćinstvo imalo

potreban životni standard i da bi se takva proizvodnja reproducirala.

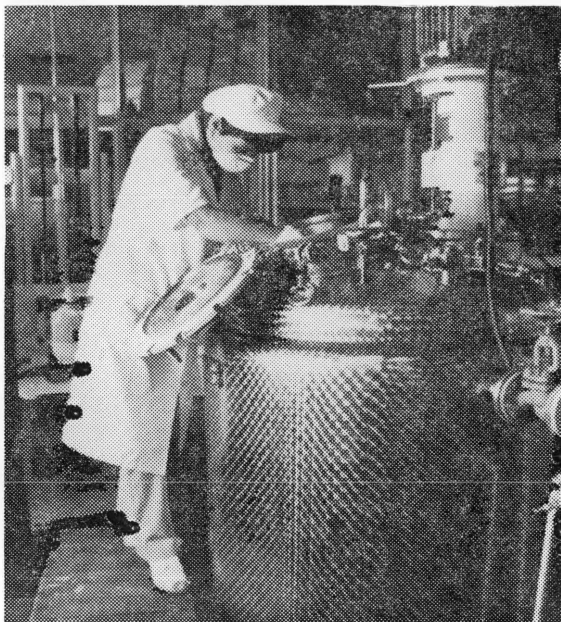
Društveni sektor morao bi pomoći da se takva proizvodnja organizira, opremi, financira i da se proizvodi preuzimaju vremenski uredno.

Kooperantska proizvodnja je pogodna za proizvodnju mesa, mlijeka i onih ratarskih, voćarskih i drugih kultura gdje je obujam proizvodnje manji i zahtijeva dosta živog rada. Zato će ona uvijek trebati i njezino mjesto mora se malo dugoročnije odrediti kao težnja. U ovom srednjeročnom razdoblju koristit će se sadašnje mogućnosti proizvodnog potencijala i razne forme povezivanja na dohodovnim principima.

Poljoprivredna proizvodnja Podravine ima velike mogućnosti razvoja jer je oslonjena na snažnu prehrambenu industriju. Razvoj moderne poljoprivrede u svijetu uvijek je inicirala i pomagala snažna industrija.

Nova klaonica »Podravke« u Koprivnici, važan faktor razvoja podravskog stočarstva

Detalj iz tvornice lijekova OOUR-a »Belupo« SOUR-a »Podravke« u Ludbregu

Berba kukuruza na »Podravkinim« poljima 1979. godine. Poljoprivreda zavređuje u idućem srednjeročnom planskom razdoblju osobitu pažnju

Industrija

Industrijski pogoni »Podravke« su danas značajnih kapaciteta i asortimana proizvodnje. Moglo bi se reći da su proizvodnje locirane u svim područjima u kojima bi se »Podravka« mogla širiti prema svom karakteru djelovanja, strukturi proizvodnje i povijesnom razvoju. Sadašnja osnovna proizvodnja može se granski definirati kao prehrambena industrija, te kemijska i farmaceutska industrija. Daljnje širenje u neke druge proizvodne grane obično se ne smatra prirodnim. Pošto »Podravka« pored gornje tri glavne industrijske grane razvija i svoju bazu proizvodnju u poljoprivredi, ima proizvodnju stočne hrane, razvijenu primarnu preradu, industriju vrenja i baznu sintezu, pa to u širem smislu čini jedan komplementarni prirodni zaokruženi kompleks koji može dalje rasti po veličini i asortimanu bez ulaženja u nove industrijske grane. Bar to vrijedi za pred-

stojeće srednjeročno razdoblje. Dakle, dovoljno je široka platforma mogućeg razvoja industrijske proizvodnje i industrijske kooperacije.

Potreba za rekonstrukcijom nekih proizvodnji i usvajanje proizvodnje komponenti i sirovina, naročito kao zamjena uvoznih, osnovni su zadatak industrijskog razvoja Podravke za razdoblje do 1985. godine. Značenje rekonstrukcije pogona za proizvodnju juha, vegete, te dječje hrane, pekare, mlina, pogona za stočnu hranu iziskivat će znatna sredstva. Ti pogoni moraju se obnoviti radi modernizacije u cilju povećanja obujma proizvodnje i poboljšanja kvalitete proizvodnje.

Posebni naponi u industrijskom razvoju činit će se u pravcu usvajanja proizvodnje glutamata i drugih komponenti koje se sada uvoze za potrebe prehrambenih pogona. Isto tako proširit će se kemijske sinteze i fermentacije na proizvodnju aktivnih kemijskih supstanci za

potrebe farmaceutske i kozmetičke industrije, te proizvodnja lijekova.

Posebni naponi učinit će se u usvajanju bar nekih proizvoda koje danas moramo uvoziti u vrlo značajnim količinama ili finansijskim iznosima, naročito onih za koje imamo sve potrebne i povoljne uvjete.

»Podravka« će i u slijedećem srednjeročnom planu držati tempo razvoja i rasta proizvodnje kao i do sada, kako bi na kraju planskog razvoja i razdoblja imala oko 50 posto veće gabarite nego danas, a to znači da moramo do 1985. godine stvoriti u proizvodnji, dohotku i ukupnom prihodu još pola sadašnje »Podravke«. Uz proizvodnju za domaće tržište mora se više od 10 posto ukupne proizvodnje izvoziti.

Sve to moguće je ostvariti uz bolje povezivanje sa zainteresiranim privrednim subjektima koji nađu zajedno s nama takav interes. »Podravka« će činiti maksimalne napore da se udruži sa svakim na njenim razvojnim programima i zajedničkom dohotku.

Sasvim je razumljivo da će realizacija ovih planova i dalje omogućiti rast standarda radnika »Podravke« kao i radnih ljudi Podravine, a time će se dalje potaknuti mnogi potrebni pozitivni društveni procesi u cjelokupnom društvenom razvoju Podravine.